

Timo Montonen

Tuhat ajatusta

Oman elämänsä kirjuriksi

Korrehtuuri 2

Kootut, korjatut ja kommentoidut teokset

2

TUHAT AJATUSTA

OMAN ELÄMÄNSÄ KIRJURIKSI

Korrehtuuri 1–6:

Kootut, korjatut ja kommentoidut teokset

Omistus

Omistan tämän kirjan
äidilleni ja isäni muistolle (1933–2022).¹

Motto

"Sinä olet mies kirjastani, romaanini päähenkilö."

Kirjailija Vigdis Grímsdóttir.²

KORREHTUURI

1 HÄRSKIÄ SILMÄÄ: ESIKOISKIRJAILIJAKSI

2 TUHAT AJATUSTA: OMAN ELÄMÄNSÄ KIRJURIKSI

3 HENKI OIKEALLA HETKELLÄ: KIRJOITTAMISEN OPETTAJAKSI

4 KOLME MAAILMAA: PARKINSON-AKTIVISTIKSI

5 PELASTAJA: OIKEAKSI KIRJAILIJAKSI

6 JOKU MUUKIN KUIN POIKANI: TOIMITTAJAKSI

TIMO MONTONEN

2

TUHAT AJATUSTA

OMAN ELÄMÄNSÄ KIRJURIKSI

Korrehtuuri 1–6:

Kootut, korjatut ja kommentoidut teokset

© 2024 Timo Montonen

Kustantaja: BoD • Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-8329-0

Sisällys

I OMAN ELÄMÄNSÄ KIRJURIKSI	15
II KORREHTUURI	18
III KAKSIKYMMENTÄ KASVUN VUOTTA.....	23
1 Prologi.....	25
2 Synty	27
3 Kasvu	29
4 Toiminta	31
5 Paikat	33
6 Maailma.....	35
7 Ihmiset	37
8 Hetket.....	39
9 Verkko	41
10 Epilogi.....	43
11 Ernst Palmén	45
IV KIRJOITTAJAN KIRJA	47
Esipuhe	49
Esipuhe toisen painokseen.....	50
Esipuhe kolmanteen laitokseen.....	50
2002	51
1 Kivirivit.....	51
2 Mahdoton tehtävä	53
3 Teidän ei pidä oppia mitään	56
4 Liikutu verkkokurssilla	59

5 Tähtitaivas korkealla, totuus syvällä.....	61
6 Elinkautinen (viisi tiilenpäättä).....	64
7 Itsemme tähden sytytämme kynttilän	65
8 Ihmisen osa: hikate	67
9 Kaksi kättä enemmän	69
2003.....	71
10 Lukulamppu	71
11 Sokia Kreeta, näkevä Hannu	73
12 Se jätkä.....	75
13 Opiskelu vaarantaa aitoutesi.....	77
14 Elävältä nyljetty.....	80
15 Palveluksessanne!	82
16 Oikea juhannus takaisin!.....	88
17 Neljä kakkosta ja hippuyksikkö.....	90
18 Muuttiko kansanopisto elämäsi?	92
19 Tietotyö lisää tuskaa	95
20 Avoin kirje Tuomas Alatalolle	98
21 Raapaleita ja räpäileitä	101
22 Oppineita miehiä	104
2004.....	106
23 Pieniä Tarinoita	106
24 Älä syö kaikkea yksin.....	109
25 Jokamiehestä Tiski-Jukaksi.....	112
26 Tee sitä mitä itse haluat.....	114
27 Miten syntyy kirjailija.....	116
28 Kirjailijaksi vai tutkijaksi?.....	123
29 Sivuraiteelle	126
30 Mitä verkko-opiskelusta jää muistiin?	128
31 Muodonmuutos.....	130

32 Päätös lukea	133
33 Sanan taiteen korkeakouluun!	135
34 Hyvät, huonot ja parhaat käytännöt.....	139
2005	142
35 Hyviä uutisia Aasiasta.....	142
36 Oppiiko viisautta opiskelemalla?.....	144
37 Blogi opettaa	146
38 Opiskelemalla Uusi Elämä	149
39 Kirjan päivä on joka päivä	151
40 J'accuse...!	153
2008	156
41 Pidot pihalla.....	156
2009	158
42 Omaa kirjaa lukiessa.....	158
43 Jatkokertomuksen kirjoittamisesta	159
2010	160
44 Kirjoittaminen ja noidannuoli	160
45 Kässäri kustantajalle	161
46 Kirjailijayhdistysten jäsenyydestä.....	163
47 Kirjoituskilpailuista	165
48 Ideoiden kypsyttelystä	166
49 Luonnoksesta tekstiksi	168
50 Varoitus: Kirjailija työssä!	170
51 Kirjoittajaoppaista ja verkkokursseista	172
52 Ensimmäinen sana ja muita pähkäilyjä.....	173
2011	182

53 Uusi versio kustantajalle	182
54 Proosan kokeellisuudesta	183
55 Harjoituksia ja haastatteluja	184
56 Uutisia	185
57 Kirjallisista varkauksista	186
58 Kirjoita runo.....	187
59 Runoilija tykittää	188
60 Lukijoiden merkitys kirjoittajalle	189
 V KIRJOITA TARINASI	191
Esipuhe	193
Esipuheesta toiseen laitokseen	194
 Ensimmäinen osa: Matka omaan elämään	195
 I Johdantoa: Elämäntarinan kirjoittamisesta	195
1 Viisi ohjetta ja kuudes kaupan päälle.....	197
2 Miksi kirjoitamme	200
3 Kenelle kirjoitamme.....	203
4 Mikä merkitys on kirjoittamisella	205
5 Elämäntarinan rakenne ja muoto.....	208
6 Aineiston hankinta: kirjoittajan kymmenen kaivoa	212
7 Tee työsuunnitelma	214
8 Johdanto elämäntarinaa.....	217
 II Apuvälineitä: Millä keinoin muistelen ja kirjoitan.....	218
9 Yhdessä muisteleminen	219
10 Rentoutuminen ja muistelu	222
11 Vapaa kirjoittaminen	226
12 Kontrolloitu vapaa kirjoittaminen	228
13 Silmukointiharjoitus	232

14 Listat ja luettelot	237
15 Miellekartat ideoinnin ja jäsentämisen apuna.....	239
16 Elämänpolun mutkat, kuopat ja kukkulat	241
17 Aiempien kirjoitusten hyödyntäminen	242
18 Apusanat	244
19 Kysymykset muistelemisen apuna	246
20 Aistit avuksi	250
22 Kuutiopeli.....	252
III Aiheita: Mistä kirjoitan.....	256
23 Kirje entiselle tai tulevalle minälleni	257
24 Omakuvan kirjoittaminen.....	260
25 Mitä haluat ja mitä voit kertoa elämäntarinassasi	262
26 Elämäsi käännekohdat – ja miten niistä selvisit.....	265
27 Elämäsi tärkein tapahtuma	267
28 Elämäsi onnet ja onnettomuudet	270
29 Elokuvakäsikirjoituksen hahmotelma.....	274
30 Asiakirjan takana tarina	279
31 Valokuvat kertovat	282
32 Musiikki tuo muistot	284
33 Esineet kantavat merkityksiä.....	287
34 Paikat muistoja täynnä	290
35 Lehdet, kirjat, elokuvat.....	292
36 Elämän ja maailman vertauskuvat	295
IV Tarinasta ja tyylistä: Miten kirjoitan?	297
37 Miten rakennat toimivan tarinan?	298
38 Kertojan ääni ja näkökulmat	301
39 Tarinankulku: Tarinan elementtejä.....	305
40 Kertomisen muotoja.....	308
41 Havainnollistaminen	314

42 Lausemuodot ja kielikuvat havainnollistajina	318
V Elämänkulku: Mitä kirjoitan?	326
43 Syntymä ja varhaisimmat muistot	327
44 Syntymäajankohdan maailma	331
45 Suvun tarinoita	336
46 Lapsuus	339
47 Koulu alkaa	343
48 Lapsuuden loppu	345
49 Nuoruus	347
50 Aikuisuus	349
51 Tavallinen elämä värikkäästi	352
52 Ikääntyminen	354
53 Kuolema	356
54 Muistelun ja kirjoittamisen merkitys	357
Toinen osa: Alkukuva	359
Menetelmä	359
1 Rekola	360
2 Vilhonvuorenkujalla, toisessa maailmassa	362
3 Tervetuloa kylään!	364
4 Sama aurinko	366
5 Mihin minä olen matkalla?	367
6 Lähtösavut	369
7 Työmatkalla työnteon tuntu	370
8 Pimeään maailmankaikkeuden keskellä	371
9 Platon, Sokrates ja Jaska	372
10 Suljettu piha	374
11 Aamu	376
12 Unohdusta ei ole	377

13 Jumalan tilitukit.....	379
14 Koulutiet.....	381
15 Jään laki	383
16 Linnanmäki mielessään.....	384
17 Yksi latu, yksi satu	386
18 Ja äkkiä on silta	388
19 Salaisuus.....	390
20 Vieraantuminen tytöistä.....	392
21 Alkukuva.....	394
Kirjallisuutta	396

VI ALKUKUVA 397

1 Onko tämä romaani?	399
2 Mitä merkitsee se, että synnyin 1950-luvulla?	405
3 Mistä tarina alkaa?	416
4 Mitä nyt on mielessä?	428
5 Mitä lukee romuliikkeen ikkunassa?	441
6 Mitä voi tehdä sateisena kesäiltapäivänä?	452
7 ”Kiitos”, äiti sanoi hiljaisella äänellä	463
8 Laivat uppoavat yksi toisensa jälkeen.....	473
9 Pää leikkautui irti ruumiista	499
10 Hän oli kiireinen, kova tylynoloinen.....	509
11 Isot pojat ja yksi tyttö pysäyttävät	519
12 Renko on kuin tarinoiden ulottumattomissa	526
13 Nämä ruutupaperit ovat löytöjä, aarteita	534
14 Minä huudan, että lopeta – vai huudanko?.....	546
15 ”Uskallatko?” hän oli kysynyt talvella.....	552
16 Yleistykset on nopeasti sanottu	564
17 Minulla oli vain yksi ovi, ja uskalsin sen avata	572
18 Ovatko omakustanteet kirjan kaltaisia esineitä?	584

19 Äiti murtaa leipää meille pojille, pojilleen.....	590
--	-----

VII KIRJAILIJAN MATKAPÄIVÄKIRJA593

Matkustamisesta	595
Kiitokset	596
Motto	597
Elämä elokuvana	598
Ennen matkaa	599
Minne matkustat?	600
Valmistautuminen	601
Aloittamisesta	602
Odotukset.....	603
Miksi haluat lähteä?.....	604
Matkaseura	605
Kirjallinen elämä	606
Matkalla.....	607
Miltä tuntui lähteä?.....	608
Matkatunnelmia	609
Ajatukset ja teot.....	610
Havaintojasi	611
Kuulohavaintoja.....	612
Hajuaistimuksia	613
Makuaistimuksia.....	614
Tunto ja tasapaino.....	615
Runoa.....	616
Kulkuneuvot.....	617
Miten matka sujuu?	618
Perillä	619
Majoittuminen	620
Muodonmuutos	621

Liikkuminen.....	622
Ruokailu	623
Kulttuuri.....	624
Turistina	625
Kirjoittaminen on olemassaoloa.....	626
Työmatkalla	627
Mitä uutta?	628
Paluumatkalla.....	629
Kotiinpaluu	630
Päätä itse kirjasi julkaisemisesta	631
Matkan jälkeen	632
Lue muistiinpanot.....	633
Seuraava ajatus.....	634
Kirjailijaksi tullaan kirjoittamalla kirjoja.....	635
Matkan anti	636
Yhteystietoja.....	637
Skitsokuvioita	638
Silja	639
Lopussa.....	640
VIII TUULI TULEE KAUKAA.....	641
I Ratataa.....	643
II Täysikuu	645
III Muistot.....	653
IV Jää.....	669
V Ranta	677
IX LOPPUVIITTEET, KOMMENTIT, SISÄLLYSLUETTELOT	686

I OMAN ELÄMÄNSÄ KIRJURIKSI

*"Ps. Olen muuten lukenut täällä kahvin kanssa Korrehtuuria
– aivan mahtavia juttuja!"*

Kirjailija Juhani Känkänen³

1

Tulen oman elämäni kirjuriksi 39-vuotiaana nimellä **Timo M**, jota käytän ruutupaperille kirjaamieni muistojeni signeeraamiseen. Timo M aloittaa syksyllä 1996 Elämäni tarina -kurssin⁴ Helsingin aikuisopistossa, joka on ilmoittanut Helsingin Sanomissa, että etsii uusia kurssi-ideoita. Hän uskoo voivansa opettaa, kuinka elämä muutetaan tarinaksi. Hän on juuri edellisvuonna eronnut, sen jälkeen suorittanut yliopistossa henkilökohtaisen täydennyskoulutusohjelman ja on nyt innokas aloittamaan uusia töitä. Ikäihmisten yliopistossa Timo M aloittaa vuoden 1997 alusta, ja sen jälkeen pääkaupunkiseudun muissa opistoissa. Timo M on itse elämäntarinallisen kirjoittamisen projektinsa alkumetreillä kirjurina lukossa, mutta vähitellen pääsee vauhtiin, kun tekee tunnilla samat kirjoitustehtävät, jotka on antanut opiskelijoidensa tehtäväksi. Moni kiireistä kotielämää viettävä on tyytyväinen, kun osa tunnista käytetään hiljaisuudessa kirjoittamiseen. Niin on myös Timo M. Hän kirjoittaa kipeistä ja rakkaista lapsuudenmuistoistaan niin innoittuneesti, ettei malttaisi lopettaa, vaikka aika käy oppitunnilla vähiin. Alkuun päästyään hän täyttää ruutupaperilehden toisensa perään A4-kokoiseen lehtiöönsä.

2

Korrehtuurin osa 2 *Tuhat ajatusta: Oman elämänsä kirjuriksi*, vie autobiografisen, omaelämäkerrallisen kirjoittamisen ja elämäntarinan kirjoittamisen pariin.⁵

Toisen osan avaa tilaustyönä kirjoittamani koulutusorganisaation historia *Kaksikymmentä kasvun vuotta* (2000), jonka kirjoitin lyhyessä ajassa kovassa suorituspainessa.

Tämän jälkeen on esittelyssä viisi erilaista omaelämäkerralliseen aiheeseen ja sisältöön liittyvää teosta.

Ensin on kolumnikokoelma *Kirjoittajan kirja* (2007), josta on julkaistu kolme laitosta.

Sitä seuraa Otavan tilaama omaa tarinaansa kirjoittavalle suunnattu opaskirja *Kirjoita tarinasi* (2008).

Kolmas kirja on omaelämäkerrallinen romaani *Alkukuva* (2016).

Neljäs kirja edustaa käyttökirjallisuutta, se on *Kirjailijan matkapäiväkirja* (2016).

Lopuksi tässä kirjassa on 1990-luvun alun rakastumisen kokemukseen perustuva tankarunokokoelma *Tuuli tulee kaukaa* (2015).

3

Virikkeistäni ja oivalluksistani tämän loputtoman mielenkiintoisen kirjoittamisen osa-alueen edes auttavassa ymmärtämisessä olen erityisen kiitollinen kolmelle tämän genren huippukirjailijalle, **Anita Konkalle, Marja Niiniluodolle ja Pepi Reinikaiselle**. Olen saanut paljon muutamista henkilökohtaisista tapaamistamme eri luentotilaisuuksissa sekä tietysti heidän kirjoistaan.

Monin lähtökohdin, monin keinoin, monin tuloksin sovellan autobiografista, omaelämäkerrallista katsetta, ääntä ja ymmärrystä. Keskiössä näissä teoksissa on oman tarinan hahmottaminen, oman totuuden kertominen, tuleminen kuulluksi ja nähdyksi, oli kyse sitten yksityisestä ihmisestä tai vaikkapa organisaatiosta – ja tapahtuipa oman tarinan hahmottaminen ja jakaminen sitten suullisesti, kirjallisesti, kuvin tai vain mielen sisäisesti, mikä sekin on mahdollista kirjallisuudessa. Kyse on yhdestä missiostani, oikeudesta omaelämäkerralliseen kirjoittamiseen.⁶

Kirjoittaminen luo olemassaoloa, omaelämäkerrallinen kirjoittaminen aivon erityistä olemassaoloa.

4

Korrehtuurin toisen osan esilukijana on toiminut kirjailija **Juhani Känkänen**, jolle lämpimät kiitokset.

Kirjan luettuaan hän kirjoitti:

”Kiitos lukuelämyksestä, tämä oli ilo ja liikutti minua monin tavoin. Mikä tekee yhdestä kirjasta ja kirjailijasta luetun, suositun, myyvän... ja miten tällainen hieno kokonaisuus voi jäädä vain marginaalisen yleisön luettavaksi? Toivottavasti *Korrehtuuri*-sarjan myötä lukijoita tulee sankoin joukoin lisää!”⁷

"Kirja saa ihmettelemään, kuinka ajattomia Timo Montosen lehtikolumnit, pakinat ja muut lyhyet tekstit ovat! Ei ollenkaan vuosien ja kokonaisen kahden vuosikymmenen aiheuttamaa kellarinhajua, mikä tuntuu suorastaan ihmeeltä." Kirjailija Juhani Känkänen

Korrehtuuri 1–6: Kootut, korjatut ja kommentoidut teokset kokoavat teemoittain yhteen julkaisuja, kaunokirjallisia teoksia, tietokirjoja, artikkeleita, lehtijuttuja ja sosiaalisen median päivityksiä. Timo Montonen kommentoi tuotantonsa loppuviiteillä, joissa kertoo teosten synnystä, vastaanotosta ja asemasta tuotannossa.

Korrehtuurin toinen osa Tuhat ajatusta: Oman elämänsä kirjuriksi vie omaelämäkerrallisen kirjoittamisen pariin. Aluksi on yliopistollisen koulutusorganisaation historia Kaksikymmentä kasvun vuotta (2000). Sen jälkeen toinen osa esittelee viisi kirjaa, jotka ovat elämäntarinan kirjoittajan opaskirja Kirjoita tarinasi (2008), kolumnikokoelma Kirjoittajan kirja ja omaelämäkerrallinen romaani Alkukuva (2016), Kirjailijan matkapäiväkirja (2016) sekä tankarunokokoelma Tuuli tulee kaukaa (2015).

"Kaikille kirjailijan urasta haaveileville ja siihen pyrkiville ovat Montosen nyt valmiiksi tulevat Kootut teokset lähes pakollista luettavaa. Montonen kuvaa kirjailijaksi pyrkimisestä, kirjailijana olemisesta ja kirjoittamisen opettamisesta kaiken, mitä yhden ihmisen osaksi vain kuvitella saattaa." Kirjailija Mika Terho

Timppa Voima-Villet -pihaporukan perustaja Plagiaattori Lantsari Veikkausvoittaja
Montonen Runoilija Timo W.C. Montonen Bändin johtaja Laulaja Monde
Kaunokirjailija T. Montonen Tietokirjailija Toimittaja Kolumnisti Pakinoitsija
Bloggaaja Oman elämänsä kirjuri Timo M Kustantaja Kirjakauppias Timo
Tapahtumajärjestäjä Mesenaatti Puhuja Keskustelija Tuhkimo Puheenjohtaja
Suunnittelija Ryhmänjohtaja Taiteilija Esiintyjä Pasifisti Aseistakieltäjä
Parkinson-aktivisti Antroposofi Kulttuuriantropologi Filantrooppi
Filosofian maisteri Vuoden brändääjä Kirjoittamisen opettaja Hahmo
Identeetti kirjoittamisessa Tinde Tuhoon tuomittujen kirjailijoiden pelastaja
Timsku Henki oikealla hetkellä Timo Montonen

KORREHTUURI

1 HÄRSKIÄ SILMÄÄ: ESIKOISKIRJAILIJAKSI

2 TUHAT AJATUSTA: OMAN ELÄMÄNSÄ KIRJURIKSI

3 HENKI OIKEALLA HETKELLÄ: KIRJOITTAMISEN OPETTAJAKSI

4 KOLME MAAILMAA: PARKINSON-AKTIVISTIKSI

5 PELASTAJA: OIKEAKSI KIRJAILIJAKSI

6 JOKU MUUKIN KUIN POIKANI: TOIMITTAJAKSI

